

A menyasszonytánc alatt Történetek a betyárvilág korszakából XI.

Második napja van a lakzinak. A Mindszenti komisszárius Arday Béla házában második napja szól a zene. Az új páron mindenkinek megakad a szeme, mert régen is láttak ily összeillő párt. Úgy látszik nem árt a hosszú várakozás, mert öt év óta jegyese a csendbiztos Uri Malvinnak. Ugyanis a nagyasszony szerint minden lánynak be kell tölteni a húsz esztendő, mert addig nem tudja komolyan felfogni háziúri teendőit, férjének küzdelmeit, s nem bírna elég erővel anyai gondok elé nézni.

Pár napja töltötte be Malvin a huszadik évét, s már ott látta vőlegényét szülei előtt, hogy rendben van minden, a vendégek is meg vannak hívva, mehetnek másnap a pap elé, semminek sincs híja. És mentek is, most második napja tart a lakadalom, ez az a nap, midőn este már menyecskésen felkontyozva eresztik a menyasszonyt a tánchoz, ezüst tálcát téve ki az asztalra s abba mindenki, aki a menyecskével táncol, ajándékot dob be. Az az új menyecske túpénze, amivel senkinek, még az urának sem tartozik elszámolni, sőt annak tiltva van, hogy meg is nézze.

A vőlegény kezdte meg a táncot. Eddig még alig jutott közelébe feleségének s bizony nem szívesen engedte ki a kezéből. Jó táncos volt mind a kettő, a vendégek is szívesen elnézték a táncukat, de hát mégis át kellett engedni, ha nem is azonnal, mert így is legalább három órát tart, míg mindenki egy-kettőt fordulhat a menyasszonnyal.

Alig engedte el a csendbiztos az új menyecskét, egy ősz pandúr közeledett hozzá s megrántá ujjasát.

— Mi az Lőrinc? - szólta a csendbiztos hátra lépve.

— Rózsa Sándor!

Rémhírű ember volt Rózsa Sándor, többszörös díj volt a fejére tűzve, s már hónapok óta nem hallatszott híre.

— Hol van?

— Nem messze, a füzeséri csárdában.

Nem egyszer űzte már a mindszei csendbiztos Rózsát és társait, mindig a csendbiztos húzta a rövidebbet, de azért köztudomású volt, hogy ezért nem lehetett okolni, mert a vidéki csendbiztosok közt egyedül Arday Béla az, akivel a betyárok leginkább nem szeretnek találkozni.

Sokat bevitt már személyes küzdelem után a Csillag börtönbe is, hanem Rózsával nem bírt. Ez nemcsak merész, de ravasz ember is volt, s pisztollyal is lelőtte a legyet. Életveszedelmes vállalkozás volt tehát mindig Rózsa Sándort üldözni. És most itt volna közelben, alig egy óra járásnyira. Hátha most sikerülne. Nagy dicsőség volna az rá is, embereire is, meg aztán Rózsa Sándor élve is, halva is pénzt jelent. Jut a pandúroknak is, bőven.

Mielőtt határozna, még kérdezi Lőrincről:

— Aztán ki hozta a hírt?

— A Csala Sanyi kis bérese, a mi besúgónk. A padláson hevert, az ólban pedig Csala beszélt valakivel, aki azt mondta, hogy a Dunántúli gróf 16 lóva estére a füzeséri csárdánál lesz, ott 12 órát pihennek, mert messze Erdélyből jönnek. Rózsa Sándor éjjelre ott lesz, s még sötétel elviszik a lovakat. Azt is tudja, hogy este meghozták a lovakat, mert ott volt a révnél. Pár óra múlva nem a Dunántúlra, hanem Temerin felé viszik a lovakat.

Arday Béla odanézett szép feleségére, akit kedvére még meg sem csókolgathatott, aki pedig táncosa válla felett is feléje kacsingat, mintha biztatgatná, hogy nemsokára kettesben is leszünk, s amit óhajtunk, vágyunk, azt teszünk, csak várj, várj, édes szívem!

Írta: Pataky István

2019. október 02. szerda, 08:44 - Módosítás: 2019. október 02. szerda, 14:31

A vőlegény határozott. Hirtelen eltűnt s nemsokára nyolc pandúrjával vágatott a fűzeséri csárda felé.

* * *

A csárdaszobában az asztalra hajolva négy lovasz alszik, mélyen. [M´kony](#) volt minden italukban a csárdásgazda jóvoltából. A gazda próbálgatja őket felkölteni, de legfeljebb egy kis morgás az eredmény, nem kél fel 10 óráig sem egyik, sem másik lovászlegény. Tőlük ugyan elvihetik a 16 drága lovat, köztük a telivér arabs ménlova, a Gázlánt.

Rózsa Sándor, a köpcös, keménynézésű zsvány lépett be a csárdás szobájából, három társával.

— Mehetünk? - kérdé a csárdástól.

— Most már igen, a lovak is pihentek, ezek pedig még sokáig pihennek, nemsokára világosodik is.

Ekkor azonban távoli lódobogás hallatszott. Az éles szemű csárdás kissé kinyitá az ajtót s kitekintett. Azonnal visszakapta fejét.

— A keservét! A mindszeinti komisszárius, vagy tíz emberrel. Fel itt a padra, onnan le az istállóba!

A négy betyár a létrán felkúszott a padra, s ott leereszkedett a lakással egy fedél alatt levő istállóba.

Ekkorra a csendbiztos körülvétette a házat. A csárdás kilépett.

— Kik vannak, szólalj János?

— Négy lovász legény, az ólban pedig egy dunántúli gróf 16 lova. Szépek.

— A lovász legények mit csinálnak?

— Úgy látszik nagyon is megtörte őket az út, mert úgy alusznak, hogy fel sem lehetne költetni.

— Tudom! - szólt a csendbiztos s gúnyosan mosolygott.

— Más senki?

— Nincs.

— Hozd a lámpát s menjünk az istállóba.

A csárdás hozta a lámpát s mentek az istálló felé.

— János! Igazán nincs az istállóban valaki?

— Nincs.

— Igazán János?

— Úgy éljek!

A csendbiztos sóhajtott.

— Legyen úgy! - szólt.

A csak pár lépésre levő istálló ajtaja előtt fennhangon szólt a csendbiztos: — Lőrinc, kendnek jó szeme van, vegye át a lámpát János gazdától s világítson be. János már nyújtotta a lámpát Lőrinc felé, azonban a csendbiztos eltaszította a Lőrinc kezét s halkán mondta Jánosnak: mégis te menj. Amint János gazda nyitotta az ól ajtaját, az ólból két lövés dördült el s János gazda kezéből kiesett a lámpa, maga pedig végig vágódott a földön. A két golyó talán a szíve körül találkozott egymással.

— Nem mondtál igazat - mormogott a csendbiztos, esküdtél a hazugságra.

Aztán mintha vezényelne, kiáltott:

—Helyre legények, készen a töltésekkel! Péter és Ferenc menjetek hátra, hogy a tetőkibontással meg ne szökhessenek. Aki mutatkozik, lelőni! Rózsa Sándor, adjátok meg magatokat, vagy rátok gyűjtöm ezt a kunyhót!

Bent az ólban már tanácskozott a négy betyár. Virradatot nem várhatnak, mert akkor a kilenc ember leszedi őket. Addig kell menekülni, amíg sötétes van. Ki megy? Loboár Sándor vállalkozott, hogy megyen elsőnek. Ló volt bőven s mindenjárt fel is ugrott egyre s indulni akart.

— Nem úgy barom! - szólt Rózsa s megfogta a ló kantárát. Várj!

Eloldott egy másik lovat s a félig nyitott ólajtóhoz vitte. Amikor ott állt, intésére egy másik vaslapáttal a ló háta megé került, s hirtelen nagyot ütött rá. A telivér ló szinte repült ki az ajtón, a pandúr fegyverek nyomban megszólaltak.

— Most! - kiáltott Rózsa Labozárra.

Ez azonnal kiugratott és száguldott a pusztának. Utána ismét lódobogás hallatszott, majd néhány lövés és Rózsa tudta, hogy a Lobozár vérét most már a pusztá, a kedves pusztája issza.

Ekkor Rózsa nemes Nagy Pétert felküldte a padra, hogy ott várja meg a dolgok elmúlását, Csala Gábort pedig elrejtette, úgy, hogy ahol a lovak szoktak állani, az almon, a szalmát egy helyen elkaparta, egy lukacsos deszkát felemelt, s ezen a nyíláson Csala Gábor mint a gyík besuhant, Rózsa visszatette a deszkát a helyére, és szalmát kapart rá.

Most aztán Csala Gábor hírt tudhat adni, hogy mi történt a vezérrel. Ha pedig a vezér megmenekül, majd megmenti őket is.

* * *

Rózsa Sándor törte a fejét, hogy mit tegyen. Ha világosságig vár, innen az ól ajtóból is leszedhet 2-3 pandúrt, de a többi golyója még is csak benne fog találkozni. De azért e gondolkozás közben is, ki-ki eresztett egy lovat, amikre a pandúrok nem tudhatván, hogy nincs-e rajta menekülő betyár, rálövöldöztek. Bizony a dunántúli grófnak már több ló feküdt a fűzeséri pusztán, mint amennyi az ólban nyerített a többi után.

Rózsa Sándor a lovászok gúnyáiból, szalma segítségével emberi alakot csinált s azt felkötötte egyik ló hátára, de úgy, hogyha azt golyó éri lefordul a ló oldalára. Maga pedig felült a Gázlán hátára, s akkor a másik lovat az ól ajtóhoz vezette. Ott ráütött s nagyot kiáltott, s amidőn a ló kirohant az ajtón, nyomban utána ugratott Rózsa Sándor és csak úgy kapásból odalőtt, ahol

azelőtt a csendbiztos hangját hallotta.

A ruhát vivő ló, alig 10 lépésre az ól ajtóból összerogyott, a pandúrok nagy része odafutott megnézni, hogy melyik betyárt fogták el, ezalatt, pedig Rózsa Sándor a híres arabs ménen mellettük elszáguldott, alig egy-két pandúr által üldözve. A megriadt arabs mén egy perc alatt kivitte a betyárt a lőtávolságból. Amint a pandúrok bámultak s morogtak, hogy ember helyett ruhát és szalmát fogtak, s hogy egy betyár golyó nélkül menekült meg, nyerítve száguld mellettük el egy fekete paripa.

— Ni, a csendbiztos úr Hollója!

És ott találják az ól ajtó közelében a földön elterülve a mindszeinti csendbiztost. Rózsa Sándor golyója a szívét találta. Csak nemrég még a menyasszonytáncot járta. Vajon járja-e még a menyasszony?

A mindszeinti úri lakban még nincs vége a menyasszonytáncnak, még adós a menyasszony egy párnak s aztán megpihenhet a szép, fiatal férj mellett. Már virrad, az udvarra néző ablakok nyitva vannak, úgy is meleg van.

Az utolsót táncolja már az új asszony, amikor lódobogást hallanak s pár perc múlva vadul vágtat el egy fekete ló az ablakok alatt. A Holló, gazdája nélkül. És a gazdát mintegy három óra óta sehol sem találják, anyja, apja hiába kiáltják, sehonnan sem jó elő. A fekete paripa ismét elvágtat az ablak alatt és száguld a füzeséri pusztá felé. Arról lassan nagyobbodó alakok tűnnek elé, a pandúrok könnyel szemükben hozzák az ő bátor, szigorú, de igazságos vezérüket.

A menyasszony csak bámul, bámul az ő egynapos, kedves urára, aki most meredten, hidegen fekszik pandúrjai karjai közt. Majd az ő piros arca is kezd halványodni, és sápadtan, ájultan esik a padozatra, ahol ő csak pár perccel előbb, vidáman, telve jó reménységgel járta a táncot, s ahol csakhamar koporsóba teszik, s tőle örökre elveszik az ő egyetlenét, édes

A menyasszonytánc alatt. Történetek a betyárvilág korszakából XI.

Írta: Pataky István

2019. október 02. szerda, 08:44 - Módosítás: 2019. október 02. szerda, 14:31

szerelmét, örömet, reményét.

Forrás: Nyírvidék. A Szabolcsvármegyei Községi Jegyzők és a Szabolcsmegyei Tanítóegyesület Hivatalos Közlönye. XXXII. évfolyam 10. szám 1911. március 5.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Nyirvidek_1911_01-06/?pg=106&layout=s